

Jan Švihovec, Jan Bultas et al (eds). Farmakologie

Grada Publishing: Praha 2017. 962 stran. ISBN 978-80-271-2150-2

Monografie alebo učebnice s tematikou liekov patria medzi najžiadanejšie tituly v medicínskej literatúre.

Jedným z dôvodov je, že inovácie liečiv sú nutné a očakávajú sa najmä z toho dôvodu, že stále veľkú časť chorôb sa nedarí liečiť kauzálne komfortnou formou liekov, ktoré sú aplikované najčastejšie fyziologicky najvhodnejšou perorálnou formou tabletky, kapsuly a kvapiek. Ďalším dôvodom je, že pre zefektívnenie terapie sa odporúčajú čoraz zložitejšie štandardné schémy farmakoterapie. Začínajú hypertenziou, diabetom, pokračujú depresiou, infekčné choroby vyžadujú tiež polyterapiu (polyfarmáciu) a kombinácie liekov, čo bezpochyby zvyšuje riziko terapie najčastejšie v rovine interakcií. Kto chce úspešne liečiť, mal by ovládať aspoň základy všeobecnej farmakológie vrátane biofarmácie, farmakokinetiky, farmakodynamiky, na ktoré nadväzuje špeciálna farmakológia liekových skupín, dnes už s dominujúcim klinicko-farmakologickým výkladom. V súčasnosti túto skromnú požiadavku získavania základných informácií plnia všetky renomované učebnice farmakológie s klinicko-farmakologickým obsahom. Ak bolo a je ambíciou editorov a autorov učebnice naplniť požiadavku praxe aktuálnymi informáciami o liekoch, trendoch vo farmakoterapii, potom tento recenzovaný titul ju splnil. Je úplne nový obsahom aj s novo sformovaným kolektívom autorov, titul je možné priradiť k medzníkom v českej farmakológii a farmácii.

Na Slovensku vyšla podobná učebnica s dobre sformovaného kolektívu farmakológov a klinických autorít z Košíc pod vedením dvojice farmakológov prof. Mirošsaya, prof. Mojžiša v roku 2006. Zásadné inovácie som v tejto úspešnej učebnici nepostrehol.

Memorix klinickej farmakológie vyšiel po inováciách tiež v roku 2006 a obávam sa, že jeho inovácia je toho času pre nutnosť spolupráce viac ako 52 spoluautorov dnes neuskutočniteľná. Podobné tituly s kompletným spracovaním liekovej problematiky bude asi treba hľadať u susedov.

Prezentovanú učebnicu Farmakológie, ktorá sa viac podobá na monografiu o liečivách a ich klinickej aplikácii, zostavil z príspevkov významných osobností českej klinickej a farmakologickej komunity prof. MUDr. Jan Švihovec, DrSc., farmakológ, tvorca českej liekovej politiky. Texty poskytujú poslucháčom medicíny, farmácie, ale hlavne lekárom v praxi informácie o osude liečiv,

o podstate ich účinkovania, ale aj o spôsoboch ich použitia v bežnej praxi. Skladba monografie, orientácia v skupinách liekov je prehľadná na úrovni renomovaných zahraničných učebníc farmakológie a klinickej farmakológie, vydávaných v nakladateľstvách Lippincot, Lange, Walters Kluwer apod, ktoré majú také inovačné možnosti, že učebnice vychádzajú každé 2–3 roky. Poznámka na okraj, vzhľadom na dynamiku rozvoja farmakoterapie učebnica farmakológie zvykne „zostárnuť“ za 2–3 roky.

Zárukou kvality učebnici sú osobnosti, ktoré sa podujmú stratiť čas kritickým písaním učebníc. Kapitoly profesorov P. Arzenbachera, Mládeka, odrážajú viacročné úspešné pôsobenia vo výučbe farmakológie a umožňujú pútavé čítanie inak teoreticky zložitých kapitol farmakokinetiky, nauky o receptoroch a podobne v sprievode vhodných schém a obrázkov nielen pre študenta, ale aj lekára v klinickej praxi.

Prof. J. Bultas, najprv kardiológ v praxi, v tejto dobe prednostu Ústavu farmakológie 3. LF UK v Prahe, netreba osobitne predstavovať, kapitoly Léčiva při onemocnění srdce a cév, Hypolipidemia a jiné odporúčam prečítať. Pán profesor zručnosť v písaní monografií a článkov predstavuje opakovaně v autorských článkoch, ale aj pri redigovaní populárneho časopisu Remedia, obľúbeného aj na Slovensku.

Inšpiratívny charakter monografického spracovania atraktívnej témy farmakoterapie v rámci farmakológie pre študentov, ale aj lekárov v praxi sa prejavuje v kapitolách Vývoj nového léčiva, Farmakoekonomika, kapitoly špeciálnej časti knihy. Myslím si, že aj v čase preferencie elektronických zdrojov medicínskych informácií printová forma učebníc v našich regiónoch si ponecháva kľúčovú úlohu nielen v pregraduálnej, ale aj v postgraduálnej edukácii.

Ba čo viac, pekná klasická väzba bude ozdobou každej knižnice aj za cenu 108 EUR.

prof. MUDr. Milan Kriška, DrSc.

✉ milan.kriska@fmed.uniba.sk

Ústav farmakológie a klinickej farmakológie LF UK
v Bratislave, Slovenská republika

www.uniba.sk

Doručeno do redakce 21. 11. 2018